

2011-10-24

Remiss Ds 2011:25 Godkännande av Europeiska rådets beslut om ändring av artikel 136 i EUF-fördraget – stabilitetsmekanism för euroländer

Remissen avser ett tillägg till Lissabonfördragets artikel 136 (EUF-fördraget) för att som det sägs "trygga stabiliteten i euroområdet som helhet", som skall gälla fr.o.m. 2013.

"3. De medlemsstater som har euron som valuta får inrätta en stabiliseringsmekanism som skall aktiveras om det är oundgängligt för att trygga stabiliteten i euroområdet som helhet. Beviljandet av varje erforderligt finansiellt stöd inom ramen för mekanismen kommer att vara föremål för strikta villkor".

Remissen har sänts ut till enbart 21 remissinstanser och enligt uppgift från Statsrådsberedningen planerar regeringen inte någon offentlig diskussion utöver remiss- och riksdagsbehandlingen. Samtliga EU:s medlemsländer måste godkänna fördragsändringen "i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser" (artikel 48.6 EU-fördraget) för att den skall bli gällande. En sådan fördragsändring efter detta s.k. förenklade förfarande "får inte utöka de befogenheter som unionen tilldelats i fördragen".

ESM

Den s.k. mekanismen kallas just för Europeiska stabiliseringsmekanismen (ESM) och inrättas som en "internationell finansiell institution" genom ett särskilt fördrag. ESM:s högsta beslutande organ skall vara ESM-rådet som består av finansministrarna i euroområdet. ESM skall inledningsvis ha ett kapital på 700 miljarder euro, uppdelat på 7 miljoner aktier om 100 000 euro per aktie. Detta kapital skall vara fördelat på 80 miljarder euro i inbetalt kapital under en femårsperiod samt i ytterligare 620 miljarder euro som kan fordras in från euroländerna. ESM skall samarbeta mycket nära med Internationella valutafonden (IMF), och ESM skall vara en prioriterad långgivare vars lån endast skall vara lägre prioriterade än de lån som IMF har beviljat. När ett lånestöd skall ges ska EU-kommissionen, Europeiska centralbanken (ECB), vilka i media allmänt kallas för Trojkan, förhandla fram ett ekonomiskt-politiskt åtstramningsprogram, som skall redovisas i ett s.k. samförståndsavtal (eng. Memorandum of Understanding, MoU). Det sägs också i Ds 2011:25 att länder utanför euroområdet skall kunna delta i finansiella stödoperationer jämsides med ESM.

Nuvarande krisstödande åtgärder

För PIIGS-länder (Portugal, Irland, Italien, Grekland, Spanien), Belgien etc. med akuta betalnings- och skuldproblem dikterar Trojkan mer eller mindre den nationella politiken. För Grekland, Irland och Portugal, som har fått bilateral lånepaket för att försöka undvika statskonkurs, finns redan ingångna MoU, som helt har underkastat den nationella politiken till Trojkans åtstramningspolitik. EU:s finansministrar beslöt 9 maj 2010 att bygga upp en tillfälligt krisarrangemang till dess ESM satts på plats på totalt 750 miljarder dollar. Detta består av tre delar:

Lån från IMF på 250 miljarder euro. P.g.a. IMF:s växande utlåningsbehov har regeringen under medial tygthet förslagit riksdagen att höja Sveriges kapitalinsats till IMF från 20,8 miljarder kronor till 45,2 miljarder kronor, dvs mer än en fördubbling.

Den s.k. Europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM), som regleras i en rådsförordning från 11 maj 2010 som baseras på artikel 122.2 (EUF-fördraget), säger att ekonomiskt bistånd kan beviljas från unionen "till följd av osedvanliga händelser". EFSM-stöds tas direkt ur EU-budgeten, dvs samtliga 27 medlemsländer har betalningsförpliktelser. Utlåningskapaciteten är 60 miljarder euro.

Den tredje delen utgörs av Europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSF), vilken i media allmänt omtalas som räddningsfonden. För att undgå att EFSF inte skall betraktas som en EU-institution som med hjälpaktioner förpliktar sig att ta ansvar för en medlemsstats ekonomi, vilket är förbjudet enligt artikel 125.1 (EUF-fördraget), har EFSF registrerats som ett aktiebolag i Luxemburg, och som regleras av ett mellanstatligt avtal med euroländerna och EFSF som parter. EFSF är ett tillfälligt arrangemang och inte en EU-institution i väntan på ESM, som styrs av euroländernas finansministrar i enhälliga beslut. EFSF hanterar lån och garantier i samverkan med IMF. Den totala garantiramen är 750 miljarder euro. Under hösten har under stor vånda euroländerna kommit överens om en utlåningskapacitet på 440 miljarder euro. Slovakiens parlament, som sista euroland som tog ställning, röstade först emot att höja utlåningskapaciteten, men efter påtryckningar från EU-kommissionen och IMF och politisk kohandel som har inneburit nyval röstade parlamentet i ett andra beslut för EFSF. Men bläcket på överenskommelsen hade knappt torkat förrän Tyskland och Frankrike förkunnade med hänvisning till bl.a. den allt mer besvärande ekonomiska situationen i Italien och Spanien inför EU-toppmötet 23 oktober att EFSFs utlåningskapacitet borde utökas till 2 000 miljarder euro. **Det är en utlåningskapacitet som är fyra gånger högre än vad som politiskt har överenskommits för ESMs utlåningskapacitet.** Tankesmedjan New Open Europe bedömer att denna effektiva utlåningskapacitet är en nödvändighet för att de ledande euroländerna skall kunna behålla sin kreditvärdighet (AAA). Detta betyder att Frankrike och Tyskland måste garantera lån på mer än en tredjedel av BNP; 36% för Frankrike och 38% för Tyskland, vilket är politiskt orealistiskt. Som jämförelse kan också nämnas att Sverige BNP är på ca 350 miljarder euro.

EMU är ett misslyckat politiskt projekt

Berättelsen ovan som bygger på vad som står i Ds 2011:25 visar med all tydlighet att valutaunionen EMU hela tiden har varit och är ett politiskt projekt. Det har drivits fram av elit av företagsledare, politiker och anpassliga ekonomer. Under hösten har i internationella media förbundskansler Angela Merkel, ECB-chefen Jean Claude Trichet och EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso m.fl. uttalat "faller eurosystelet så faller hela EU". I internationella finansiella media skrivs sedan länge att eurosystelet är dömt till att brytas upp.

Verkligen visar nu att EU med införandet av valutaunionen har visat sig vara inkompetent konstruktion för att föra en ekonomisk politik i medlemsstaternas befolkningars intresse. Lissabonfördraget grundlagsfäster att EU är en marknadsliberal konstruktion som bygger på fri rörlighet för kapital, varor, tjänster, personer och en icke snedvriden konkurrens, som skall garanteras av en anti-inflationspolitik som definieras av stabilitets- och tillväxtpakten. Denna politik tillåter inte ens en alternativ politik som t.ex. en klassisk Keynesiansk stimulanspolitik. Detta betyder att också att drömmen om ett socialt Europa förblir en illusion så länge EU:s grundlagsfästa normpolitik består.

Folkrörelsen Nej till EU anförde redan inför folkomröstningen om EU-inträdet att Sverige varken fått eller begärt några som helst undantag för EMU. T.ex. påstod LO:s styrelse att Sverige ensamt förbehållit sig rätten att ta ställning för EMU, och anförde att "LO:s ställningstagande kommer då ske utifrån möjligheten att för en politik för fullsättning", vilket var en av de avgörande orsakerna till att det blev ett knappt ja till ett EU-medlemskap. EU-etablissemangets längtan att få ingå i valutaunionen blev sedan så stor att riksdagen beslutade om en rådgivande folkomröstning 2003. Trots ett massivt kampanjstöd för ja-sidan, LO-ledningens stöd för EMU, röstade ett förnuftigt svenskt folk för ett tydligt nej till EMU. Idag är det endast ett antal eurofundamentalister i

folkpartiet, som EU-nämndens ordförande C.B. Hamilton som öppet förespråkar att Sverige skall gå med i EMU. Huvudargumentet från nej-sidan var att en valutaunion med en gemensam räntepolitik och avsaknaden av att kunna skriva ned den egna valutan aldrig skulle kunna fungera i ett område med länder med så olika ekonomiska, kulturella och politiska förutsättningar. Dagens verklighet och EU-etablissemangets desperata åtgärder som t.ex. behandlas i Ds 2011:25 för att behålla euron till varje pris och hålla bankväsendet skadelöst visar att nej-sidans analys var riktig.

Politikerna är ansvariga för avreglering av den finansiella sektorn och dess ekonomiska och sociala följder

Det politiska etablissemanget är också moraliskt ansvarigt för den åtstramnings- och nedskärningspolitik som förs i namnet av Trojkan. Under 80-90 talen avreglerade det kapital- och banksektorn. För att motverka en alltför kraftig avreglering tillkom Basel I 1988, som förordade en kapitaltäckningsgrad på 8%, dvs hur mycket bankerna får låna ut i förhållande till sin kassa. Men varken banker eller politiker och brydde sig om denna reglering och för bankerna betydde en lägre utlåningsgrad större vinster, men också ett ökat risktagande. 1990 trädde EU:s kapitalliberaliseringsdirektiv i kraft i syfte att göra den ekonomiska utvecklingen i medlemsländerna mera homogen. Bill Clinton administrationens upphävande 1999 av Glass-Steagall lagen från 1933 påskyndade avregleringen ytterligare. Lagen, som tillkom efter börskraschen 1929, införde ett bankåtskiljande mellan affärsbanker och kommersiella spekulationsbanker. De förra tilläts inte längre spekulera med spararnas pengar och inlånade medel. Efter upphävandet startade en våg av förstärkt spekulation med inlånade pengar och in-teckningslån som förpackades i sinnrika finansiella paket. 2000-talets intensifierade avreglering ledde till ett nytt försök till reglering i form av Basel II. Men denna reglering gjordes tandlös genom bankerna själv fick mäta sin egen risktagning, vilket de inte gjorde. Istället framförde de spektakulära avkastningskrav på upp till 20%. Slutligen kraschade finansmarknaderna med den amerikanska banken Lehman-Brothers kollaps 2008. Detta ledde till att länder fick stötta sina banker med enorma stöd- och garantiprogram, vilket nu visar sig i kraftigt ökade nationella skuldproblem, och en andra bankkris som nu är under uppsegling. Det räcker med att nämna att i det nu mest aktuella krislandet Grekland är tyska och franska banker ägare till en stor mängd värdelösa statsobligationer. T.ex. uppges de tre franska storbankerna Credit Agricole, Societe Generale och BNP Paribas ha en exponering på 42 miljarder euro i grekiska statspapper.

Resultatet av denna ansvarslösa marknadsliberala politik har visat att EU:s s.k. sociala modell har visat sig vara verkningslös nu när marknadens aktörer och Trojkan driver EU-politiker och nationella politiker att genomföra de mest drastiska nedskärningar och åtstramningar någonsin för att rädda det privata och offentliga finanskapital, som fick spekulera fritt före kraschen 2008. Vem kunde före kraschen tänka sig att världens ekonomiska polis, Internationella valutafonden eller IMF, skulle diktera villkoren för Europas stater? Det hade man ju bara gjort tidigare genom sina strukturanpassningsprogram i de fattiga utvecklingsländerna, och då med utan synbara protester från EU-politiker och nationellt ansvariga politiker.

Men nu kan vi dagligen läsa om påstådd nödvändig strukturanpassning dvs. att vanligt folk genom sämre löner och pensionsvillkor, sämre sociala rättigheter, nedmontering av arbetsrätten, privatiseringar samt ökad arbetslöshet skall fortsätta och betala för finanskapitalets spekulation i länder som Grekland, Irland, Portugal, Italien, Spanien, Storbritannien etc. Detta har tydliggjort för alltfler att EU inte är ett demokratiskt projekt utan ett projekt för det globala storkapitalet. När de senaste valen genomfördes i Irland och Portugal hade Trojkan redan genom MoU dikterat den åtstramningspolitik som skulle genomföras efter valet. Den socialdemokratiska regeringen i Grekland lade sig fullständigt platt inför Trojkans diktat i slutet av juni för att få en ny utbetalning ur IMF:s och EU:s räddningspaket för att undvika statskonkurs. Detta i strid mot det grekiska folket som säger "Vi vill inte betala för finanskapitalets spekulationer". Det hoppfulla är att vanliga medborgare

och fackföreningar i allt fler länder liksom det grekiska folket politiskt organiserar sig t.ex. i generalstrejker för att bekämpa åtstramningspolitiken.

Slutsats

Som framgår av denna genomgång innebär den föreslagna fördragsändringen och införande av ESM ingen förbättring utan försämringar för medborgarna i euroländerna och EU:s övriga medlemsländer. ESM skall ses som ett försök från en alltmer desperat EU-elit att rädda ett eurosysteem, som sedan länge är utdömt i internationella finansiella media. ESM:s ekonomiska kapacitet förefaller redan överspelad, då dess utlåningskapacitet är fyra gånger lägre än den kapacitet som diskuteras för den tillfälliga räddningsfonden.

Folkrörelsen Nej till EU säger ett absolut nej till den föreslagna fördragsändringen och uppmanar riksdagsledamöterna att inte rösta för en "inkorporering" av fördragsändringen i lagen (1994:1500) med anledningen av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Folkrörelsen Nej till EU anser att Europeiska unionen har visat sig vara en inkompetent konstruktion för att föra en ekonomisk politik i folkflertalets intresse, vilket Ds 2011:25 är ett uttryck för. EU är inte heller den union som den utlovades vara inför folkomröstningen 1994, och personer som idag är yngre än 35 år har aldrig fått ta ställning till EU-medlemskapet. **Folkrörelsen Nej till EU uppmanar därför riksdagsledamöterna att initiativ till en ny folkomröstning om EU-medlemskapet.**

Jan-Erik Gustafsson
Ordförande
Folkrörelsen Nej till EU